



Csáth Géza: Anyagyilkosság

2010 február 14. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Ha szép és egészséges gyermekeknek korán meghal az apjuk, abból rendszeren baj származik. Witmannak két fia volt már, négy- és ötévesek, amikor egy napsugaras, csak kissé szeles novemberi délutánon búcsút mondott a világnak.

Elég könnyen halt meg, és egészben nem sok bánatot hagyott maga után. A felesége, az özvegye szép asszony volt, de szelíd természetű és erőtlen önző. A férjét sohase kínozták, de egy bizonyos fokon túl sohase is szerette. Férfiaknál sokkal megbocsáthatóbb ez, mint asszonyoknál, akiknek egész életét igazolja, menti, sőt értékessé is teszi az ilyen erőt, bár sok tekintetben okatlan érzelmek. Witmannénak azonban szintén meg kell bocsátanunk, mert végre is két szép és erős fiút hozott a világra. Az utcában, ahol egy kétemeletes rozoga falépcső házában laktak, a szűke, gyászruhás Witmannét határozottan méltányolták. Pedig eleinte gyenge csipő és gyerekszemű volt ez az asszony. Mondom, mint ember: se jó, se rossz. A két fiát éppen olyan keveset csókolta, mint verte. Kevés közük volt egymáshoz, amint az lassanként mindjobban kiderült.

A fiúk a szomszédokba jártak játszani. Hosszú délutánokon át késő estig nem mutatkoztak. Keveset és csak egymás között beszéltek. Fekete kis szemekben Witmannak, az apjoknak lelke csillogott. Padlásokra mászkáltak, régi ládákban szaglászta, macskákat hajkurászta. Gyakorta utánuk mászva padláslyukakon át ki, a háztetőre is a magas tetőfalakig, a sajátságos formájú, füstösszagú kéményekig. Míg a nyár tartott, fürödni jártak a folyóhoz, és madarakat fogtak az erdőben. Witmanné enni adott nekik, és tiszta alsót szombat este. Az iskolába is velük ment, ha iratkozni kellett. Különben csendesen élt, és csendesen hízott. Egy bankhivatalnokkal ismerkedett meg férje halála után fél évre, aki fiatal és szép gyerek volt, borotvált állal, széles vállakkal, de finom, rózsaszínű és lányos arcúval; Witmanné vágyott rá, és bár nehezebbre esett, sőt fáradságába került: kacérkodott is vele. A hivatalnok kísérgette, meglátogatta, teát kapott és csókokat. A férfi unalomból meg lustaságból nem hagyta ott a nőt.

Witman fiai keveset törődtek az anyjokkal meg a szeretetjével; terveik és dolgaik voltak. Gimnáziumba kerültek. Megnyúltak, vékony és erős csontjaikon mint acéldrótok feszültek ki kicsiny izmaik. A tanulást könnyen intézték, felkelés után, negyedóra alatt. Az iskola egyáltalán nem játszott szerepet az életükben. Nagyúri foglalkozásnak ismerték föl az éleést, s öntudatlanul és korán a saját szükségleteikhez formálták az időt.

A padlás egyik rejtett zugában rendezték be a kis boszorkánykonyhájukat. Nyilak, gumipuskák, kések, fogók, kötelek és csavarok voltak itt összegyűjtve, elrejtve és osztályozva. Szeles estéken, ha megették a vacsorát - az anyjok egy piroskötésű német regénybe merült -, halkán és gyors léptekkel lesuhantak az utcára, futásnak eredtek, bejárták a fél várost. Lesbe álltak. Kóbor kutyáknak hurkot vetettek a nyakába és hazacipelték. Bekötötték az állat száját, és deszkára húzták. Apró lámpájuk, mint az erdő elátkozott kastélyának távoli világa, fénylett a nagy padlás barna, nedves homályában. A két fiú pedig óvatos, izgatott lassúsággal fogott hozzá munkájához. Fölhasították a kutya mellkasát, leitatták a véré, s munkájuk közben hallgatták az állat rettenetes, tehetetlen nyögését. Megnézték a dobogó szívet, kezük közé vették a meleg, mozgó kis gépet, apró szűrásokkal rontották el a tömlőt, a billentyűket.

Kifogyhatatlanul érdekelte őket a fájdalom misztériuma. Nemegyszer megkínózták egymást is, közös megbeszélés szerint, veréssel vagy csipkedéssel. Az állatkínzás pedig komoly és természetes szenvedélyükké vált. Egész légió macskát, csibét, kacsát pusztítottak el, folyton fejledő sajátságos módszereikkel. S a dolgaikról senki se tudott. Biztonsággal, férfias gondossággal és meggondolással tudtak elrejtőzni.

Különben a házában kevesen törődtek velük. Az első emeleten egy öreg törvényszéki hivatalnok lakott, aki alig volt otthon, és egy varrónő, aki négy lánnyal dolgozott. A második emeletet Witmanékon kívül csak a ház tulajdonosa lakta. Egy egészen fiatal ember, a volt tulajdonos fia, aki nem sokat törődött se a házzal, se a lakóival. A földszinten egy üveges és egy rőfősüzlet volt. Senki se tudta, hogy ezekben a boltokban mikor jártak vevők. A Witman fiúk a maguk számára foglalhatták le a házat. A kis piszkos udvarban sohase lehetett embert látni. Az egyetlen ecetfa, amely az udvar közepén állott, és annyi esztendeje meghozta rügyeit, leveleit és virágait, valószínűleg érezte, hogy mindez nem jól van. Az élet azonban a kis emeletes házában is haladt előre, mint mindenütt másutt. A lakók közül csak a két fiú volt, akik jól mulattak, mindig mertek gondolni a holnapra és holnaputánra is.

Egy szeptemberi estén kipirulva, lihegve jöttek haza. Egy összekötözött baglyot cipeltek magukkal. A régi templom padlására másztak érte. Egy hétig kutattak utána, megbeszélték, hogyan fogják el, és hogyan ölik meg. Sikerült. Csillogott a szemük, és erős vállaikban egy férfi erejét érezték, amikor vágatva sötét utcákon, hazaértek a diadallal. A bagoly régen érdekelte őket. A feje olyan, mint két nagy szem. Az agyában csodálatos régi mesék vannak elrejtve. Száz évvel is tovább él... Bagoly kellett, kellett...

Megvolt. Egyenként szedték ki a pihéket a melléből, és figyelték, amint a titokzatos madár szemében a fájdalom

színes tüzei egymás után kigyúlnak. Azután drótokkal csavarták körül a szárnyának a tövét, a lábait, a csőrét, és így kipeckelve, sokáig, szóltanul bámulták. Arról beszéltek, hogy a madár tulajdonképpen csak egy ház, ahová a Kín beköltözött, és ott lakik, míg csak a baglyot meg nem ölik. De hol lakik? Minden valószínűség szerint a fejében. Azután elhatározták, hogy éjjelre otthagyják, mert úgy izgalmas és szép lesz az ágybafekvés. Valóban, izgatottan vetkőztek le, és azután csak arra hallgattak, hogy a padlásról jön-e valami nesz. Úgy érezték, hogy valami feszes ruganyosság szállja meg a tagjaikat, mintha a lekötözött, vonagló állat hiába pazarlott ereje feléjük, rájuk suhanna. Így aludtak el.

Álmukban együtt jártak végig nagy mezőket, óriási fehér lovak hátán, veszett vágatásban. Szédítően magas hegycsúcsokról repültek lefelé, és meleg, véres tengereket úsztak át. Ami fájdalom és szenvedés csak lehetett a földön, mind ott vonaglott, sikoltott és üvöltött a lovak patái alatt.

Ébredéskor napsugaras reggel mosolygott rájuk; könnyen ugrottak ki az ágyból. A cselédet?l elkérték a reggelit, mert Witmanné tíz óráig szokott aludni. A bagolyhoz siettek, és egy óra alatt most már végeztek vele. A szemeit szedték ki előbb, azután a mellkast bontották föl, most már felszabadítva a madár száját, mert a hangját akarták hallani. Ez a hang, ez a csontig ható, rémes hang, minden képzelhető felülmúlt, de éppen emiatt rövidesen kellett intézni a dolgokat, a kivégzést és az elásást, mert félni lehetett, hogy meghallják a házban. Egészben nagyon meg voltak elégedve, a dolog megérte a fáradságot.

Délután az idősebb fiú egyedül ment el hazulról. Egy házban fölfedezett valamit. Félig mezítelen lányt látott az ablakon keresztül az egyik szobában, aki rózsaszínű ingben fésülködött. Az utcasarokról visszafordult, még egyszer benézett a szobába. A lány most háttal állt a szoba mélyén, fehér válla szinte csillogott a napfényben. A fiú bement a ház kapuján. Egy öregasszony jött felé, de ugyanakkor az oldalfolyosó végén megjelent a fésülködő lány. A fiú feléje ment, és azt mondta, hogy közelebb?l látni akarta ?t, mert nagyon tetszett neki. A lány gyengén megsimogatta a nyúlánk, rövid nadrágos fiú tiszta arcát, aki egy szökéssel átölelte a nyakát, és ajkaival hozzátapadt az arcához. Ezalatt körös-körül ajtók nyíltak ki halkán, és fiatal lányok fejei tekintettek ki rajtok; csakhamar azonban nesztelenül visszahúzódtak a fejek. A folyosó végén kék üveg? mécs égett, arra vezette a lány a nagyobbik Witman fiút. Lebocsátották a függönyt, a délutáni napfény sárgán szóródott be a parfümillatos szobába. A lány a szőnyegre hengeredett, és mozdulatlanul engedte magát csókolni, ölelni. Witman fia a bagolyra gondolt, és átvillant az eszében az, hogy mindaz, ami az életben szép, nagyszerű és izgalmas, miért rettenetes, megmagyarázhatatlan és véres egyszersmind. Csakhamar azonban ráunt a játékra. Csalódottan kelt fel, várt, és tágra nyílt szemmel nézte a nőt. Hamarosan elbúcsúzott azután, de megígérte, hogy máskor is eljön. Megkérdezte a lány nevét - Irénnek hívták -, igen szépnek találta a nevet, és végül ezt mondta:

- Kezét csókolom.

Aznap kés? estig a mezőkön bandukolt a két Witman fiú. A történetek?l nem esett szó. A nagyobbik azt mesélte, hogy a levegőben lények laknak, amelyek az emberekhez hasonlítanak, s ha enyhe szél fúj, érezni, mint úszik a testük a levegőben. Azután megálltak, behunyták a szemeiket, és kiterjesztették karjaikat. Az idősebb fiú azt állította, hogy hatalmas, puha test? légi asszonyok imbolyognak körülötte, és a hátukkal és mellükkel az arcához érnek. Néhány perc múlva az öccse jelentette, hogy szintén érzi az asszonyokat. Otthon, az ágyban is még a légasszonyairól beszélgettek. Be is jöttek. Nesz nélkül siklottak be, az ablaküveget alig érintették bársonyos hátukkal, és lebegve, úszva odanyújtóztak melléjük a paplanra, a vánkosra. A nyakukat odahajtották a fiúk szájához és arcához, majd ismét továbbcsúsztak ernyed, lusta és mégis könnyed mozdulatokkal. Egész éjszaka velük maradtak a szobában. Összefogóztak hajladozva, mosolygó arccal lebegtek az ablak felé, majd újra feléjük kúsztak, rájuk feküdtek, és hozzájuk simultak. Csak amikor a nappal ragyogó, meleg sugarakkal betört a szobába, távoztak el az ablakon keresztül, lassú, álmatag, vánszorgó surranással, és szétfoszlottak a friss reggeli levegőben.

Ezen a napon a két Witman fiú együtt ment a leányhoz. Meleg májusi délből, az iskolából jöve arra kerültek, és besurrantak a kapun. A nő feléjük jött mosolyogva, kócosan, de üde, hangos nevetéssel, és bevezette a Witmanokat a szobájába. Lerakták a könyveiket, a szőnyegre kucorodtak, lehúzták magukhoz a leányt, csókolták, harapták, ölelték. A nő csukott szájjal nevetett, és lehunyta szemeit. A fiúknak egymásra villant a szemük. Mind a ketten ütni kezdtek. A leány most már teli szájjal kacagott, mintha csiklandozták volna. A két Witman birtokába vette a leányt, csipkedték, leszorították, hengergették és megkínózták. A nő mozdulatlanul, lihegve engedte, hogy tegyenek vele, amit akarnak. A fiúk vörösre pirult arccal simultak rózsaszínű selyempongyolájához. Később összeszedték a könyveiket, azt mondták a leánynak, hogy ? a legszebb nő mindazok között, akiket valaha is láttak. Irén azt felelte, hogy szereti ?ket, de ha másszor jönnek, hozzanak neki valamit, édességet vagy virágot. A nagyobbik Witman kijelentette, hogy meg lesz elégedve azzal, amit hozni fognak. A leány a kapuig kísérte a

kisfiúkat, és megcsókolta a kezeiket.

Ebéd után a szobájukba zárkóztak, és a leányról beszéltek; megállapodtak abban, hogy amit tapasztaltak, az összehasonlíthatatlanul felülmúlja összes eddigi kalandjaikat, még a bagoly kínzását is.

- Csak ezért érdemes élni - mondta a kisebbik.

- Ez az, amit annyi fáradsággal kerestünk - jelentette ki a másik.

Ragyogó meleg májusi délutánban, könyvek nélkül indultak az iskola felé. De egyenesen a ház elé, a leány ablakához mentek. Nem volt ott senki. Visszaforodtak: másodszorra meglebbent a függöny, és kinézett a leány. Megálltak. A leány kinyitotta az ablakot.

- Holnap délben jöttök? - kérdezte mosolygó arccal. - Jertek akkor, hozzatok valamit. - Intett, és becsukta az ablakot.

A fiúk elpirultak, és szívdobogást kaptak a látásától.

- Ékszer fogunk neki hozni, arany karcsatot vagy gy?r?ket - jelentette ki hosszú hallgatás után a nagyobbik Witman fiú.

- Igen, de honnan veszed?

- Van anyának, kérünk t?le.

- Nem ad.

- Az üvegszekrény kulcsát megszerezzük.

- Nem adja ki a kezéb?l a kulcsokat.

- Pedig négy arany karcsatja van, és hét gy?r?je van.

- Az ujján is hord három gy?r?t.

Este ott settenkedtek a szekrény körül, és szemlét tartottak anyjuk drágaságai fölött. Volt közöttük két pompás rubintokkal és gyöngyökkel kirakott karperec.

Kérték Witmannét, mutassa meg nekik a holmit. Az asszony - nyakas természet?, puha, sz?ke n? - kikergette ?ket. Kissé félt a fiaitól, nagyon távol érezte ?ket magától.

A fiúk az utcára szaladtak tanácskozni.

- Nem lehet t?le kérni.

- Semmi szín alatt.

- Nem fog adni.

- Nem, nem.
- Ki kéne törni a szekrényt.
- Fölbred, lármát csinál, megint csak nem vihetjük el neki.
- Nem fog fölbredni!

Tele volt a szívük gy?lölettel a sz?ke, kék szem?, lusta és kövér anyjuk iránt, szerették volna ?t is megkínozni.

- Én betöröm az egyik kis üvegfalat a késem nyelével, és több zaj nem lesz. Te világítasz a tolvajlámpával, benyúlok, és kiszedem az összes karcsatokat és gy?r?ket.

- Ne vigyük el mind!
- De igen, mind elvisszük; neki nem kell, ne maradjon neki semmi, hadd b?gjön utánuk.

A padlásra szaladtak föl, a szerszámok között szemlét tartottak, magukhoz vettek egy vés?t, egy harapófogót, megvizsgálták a lámpást, és mindezt zsebrevágták. Sietve lementek azután, és lefeküdtek. El?bb azonban átnéztek az ajtó alatti résen, és láthatták, hogy az anyjuk szobájában már sötét van. Vetk?zés közben elhatározták, hogy csak éjfél tájban mennek át. A harisnyát a lábukon hagyták, nehogy ropogjon a padló, és úgy feküdtek le, éberén, de nyugodtan. Az ágyaikban felkényökölve, suttogva tervezgették, hogy délben, iskola után, szaladva mennek a leányhoz. A kincseket a padláson fogják elásni és apránként elhordani. Reggel tagadni fognak, és ha anyjuk ütni akar, elszaladnak. Örömet éreztek arra a gondolatra, hogy ? dühös lesz, tehetetlenül sírni fog, ha majd nem fogja találni az ékszereket. Egy pillanatra se került többé szó arról a lehet?ségr?l, hogy fölbredhet. Majd fölkeltek az ágyból, kinyitották az ablakot, és kihajoltak a langyos májusi éjszakába. A kutyaugatások, a kocsik zörgése, amelyek id?nkénti fölhangzásukkal szakaszokra tagolták az éjszakát, nem rövidítették meg az órák lassú múlását.

Mikor végre a toronyóra lassan elverte az éjfélt, készül?dni kezdtek. Meggyújtották a kislámpát, a fiatalabb Witman fiú a harapófogót, a reszel?t és a lámpát vette magához, a másik csak a hosszú pengéj? nyitott zsebkését. ? ment elöl. Biztos nyugodtsággal lopóztak át a középs? ebédl?szobán, azután a nagyobbik fiú el?rement, és kinyitotta a Witmanné hálószobájába vezető ajtót. Az ajtósarok semmit se nyikorgott. Föllélegeztek. Witmanné a fal felé fordulva, nyugodtan aludt, csak a kövér, széles háta látszott bel?le, amelyet kötött hálóköntös takart. Elhelyezkedtek a szekrény el?tt.

A fiú fölemelte a kést, hogy beüsse a szekrény kis üvegfalát. Pár pillanatig habozott, azután rácsapott az üvegre. A csörömpölés nagy, szörny? er?s volt, olyan er?s, mintha egy csomó üvegpoharat ládába csomagolva dobtak volna le valami emeletes ház ablakából. Witmanné megmozdult, megfordult, azután felkényökölve, kinyitotta a szemeit. Az arca bosszúságot és csökönös haragot fejezett ki, de szóhoz nem jutott Witmanné, mert az öregebbik Witman fiú odaugrott az ágyhoz, és késével a mellébe dőfött. Az asszony hátrahanyatlott, és a jobb kezével a leveg?be hadonászott. A kisebbik már akkor az ágyon volt, és lefogta a lábait. A nagyobbik kihúzta a véres kést az anyja melléb?l, és még egyszer bedőfte. Nem volt reá szükség, mert már halott volt. A melléb?l a vér lassan patakzott benn a paplan alatt.

- Na, ez rendben van - mondotta az id?sebbik -, most szedjük el? a dolgokat.

Kirakták a szekrényb?l az ékszereket, a karcsatokat, a mellt?ket, a gy?r?ket, az órát és a hosszú arany óraláncot. Nyugodtan kirakták az asztalra a megszerzett, elhódított kincset, osztályozták és egyetért?en elosztottak rajta.

- Most siessünk, meg fogunk mosdani és átöltözünk.

Átmentek a szobájukba, megmosták kezeiket, kiöntötték a vizet, de átöltözésre nem volt szükség, a ruháikon sehol nyoma sem volt vérnek. Majd újra visszamentek a színhelyre. A fiatalabb Witman fiú kinyitotta a középs? szoba ablakát, és ott várta a bátyját, aki Witmanné szobáját belülr?l bezárta, és az ablakból a párkányra kilépve, bejött a

nyitott ablakon.

Az utca koromsötét volt, halálos csönd uralkodott, de sietni kellett, mert a toronyóra egyet ütött, és ?k még aludni akartak. Levették, ágyba bújtak, és az izgalmaktól holtra fáradva, pár pillanat múlva már mind a ketten mélyen aludtak.

Reggel a takarítón? ébresztette fel ?ket, aki mindig pontosan fél hétkor érkezett. Megszokta már, hogy Witmanné tízkor kel, és ezért a szobájába nem is ment. Az ebéd? tisztogatása után rendszeren a fiúkat verte föl, akik hamarosan megmosdottak, megreggeliztek és elt?ntek, zsebeikben a kincsekkel.

- Még iskola el?tt!

- Jó!

- Az el?adáson pontosan ott kell lenni.

- Hogyne, ma különösen.

- Tizenegy órára úgyis hazahívnak.

- Siessünk.

A ház kapuja nyitva volt. Míg a folyosón a leány ajtajához jutottak, senkivel sem találkoztak. Benyitottak. A n? kipirult arccal, mélyen aludt, kitakarták és megcsókolták, azután el?szedték a zsebeikb?l a drágaságokat. Reárárták a hasára, a melleire, a combjaira.

- Nesze, ezt hoztuk.

- Ez mind a tied.

A n? nehezen, de mosolyogva tért öntudatra, magához ölelte a két gonosztev? kemény kis koponyáját, köszönte a látogatást, és befelé fordult.

- Ma vagy holnap jövünk.

A fiúk ezzel búcsúztak, és elsiettek az iskolába.

<http://mek.niif.hu>

DR. DRÁBIK JÁNOS
100 ÉVVEL TRIANON UTÁN
DVD A trianoni gyalázatról tabumentesen



„Egy film amelyet minden
magyarnak látnia kell”

Ajánló
